

Rozvojová spolupráce na vlastní oči – Exkurze do Bosny a Hercegoviny 2017 (Foto-výstava) – Úvodní text k fotovýstavě

Text: Michaela Žajglová, Kateřina Biolková, Foto: Veronika Rojová, Fabio Iguavita

Na začátku června 2017 se studenti a studentky Mezinárodních rozvojových studií a International Development Studies z Katedry rozvojových a environmentálních studií (KRES) PřF UP v Olomouci zúčastnili terénní exkurze do Bosny a Hercegoviny za podpory České rozvojové agentury (ČRA) v rámci projektu „**Rozvojová spolupráce na vlastní oči**“. ČRA plní úkoly v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce s méně rozvinutými zeměmi a v minulosti již proběhla podobná exkurze studentů a studentek KRES za úspěšnými projekty rozvojové spolupráce do Moldavska.

Bosna a Hercegovina je jednou z hlavních **programových zemí České republiky** a velký podíl rozvojové pomoci plyne právě do této země. ČR tam realizuje rozvojové projekty **prostřednictvím grantů ČRA** v sektorech zemědělství, zdravotnictví, energetiky, ale také občanské společnosti. Cílem exkurze bylo propojení teoretických znalostí získaných ve výuce s praxí díky návštěvě mezinárodních, národních i lokálních organizací a konkrétních projektů **českých nevládních organizací nebo firem v oblastech působení ČRA**.

Studenti a studentky navštívili v hlavním městě Sarajevu například Delegaci Evropské unie v Bosně a Hercegovině, Úřad vysokého představitele, Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě či ambasádu České republiky v Bosně a Hercegovině. Během svého pobytu si vyslechli zajímavé **přednášky od odborníků**, zabývajících se situací v Bosně a Hercegovině – Christophera Benneta, autora knihy *Bosnia's Paralysed Peace*; zástupců Agentury Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj USAID a zástupkyň Rozvojového programu OSN; dr. Ljuljety Goranci Brkić, ředitelky Nansen Dialogue Centre v Sarajevu, a Vernese Volodera, lídra NDC v Mostaru. Diskutovali také s Goranem Bubalo, lidskoprávním aktivistou, a Damirem Kasumem, ředitelem firmy GEOTest.

V rámci exkurze studenti a studentky pokračovali i do **dalších měst a míst**, jako jsou Mostar, Těšanj, Dobojo, Nemila či Stolac, kde se díky přednáškám a **praktickým ukázkám zrealizovaných projektů** obohatili o další poznatky v oblasti rozvojové spolupráce. Mezi nejzajímavější patřily návštěvy projektů firmy GEOTest přímo v terénu (fóliovníky pro místní farmáře či skládku odpadů) a organizací SUMERO a Člověk v tísní (centrum pro osoby s různými druhy psychického či fyzického postižení).

Rozvojová spolupráce na vlastní oči – Exkurze do Bosny a Hercegoviny 2017 (Foto-výstava) – Popisky k fotkám

1. Návštěva Velvyslanectví ČR v BiH

Na Velvyslanectví ČR v Bosně a Hercegovině se studenti a studentky KRES dozvěděli o bilaterálních vztazích ČR s Federací BiH a aktivitách České rozvojové agentury v BiH - programové zemi zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Od pana velvyslance Jakuba Skalníka a přítomných pracovníků ambasády si vyslechli přehled realizovaných projektů, včetně malých lokálních projektů a stipendií pro studium bosenských studentů v ČR.

2. Návštěva Delegace EU v BiH

Návštěva Delegace Evropské unie v Bosně a Hercegovině v hlavním městě Sarajevo. I když Bosna a Hercegovina není součástí Evropské unie, probíhá mezi EU a BiH výrazná spolupráce a podpora v oblasti ekonomického rozvoje a proreformních aktivit. Důvodem je snaha o vyrovnání socioekonomické úrovně státu s průměrem Evropské unie a následná možnost vstupu Bosny a Hercegoviny do EU.

3. Prohlídka projektu organizací SUMERO a Člověk v tísni

Návštěva projektu: „Podpora začleňování osob se zdravotním postižením do společnosti v BiH“ – centra pro osoby s různými druhy fyzického a duševního postižení. Po prezentaci implementátorů (organizací SUMERO a Člověk v tísni) následovala prohlídka samotného centra, chráněného bydlení a také přidruženého skleníku, kde studentky a studenti KRES viděli obyvatele centra při práci.

4. Prohlídka projektů firmy GEOtest

Díky české firmě GEOtest, sídlící v Brně, s místní pobočkou v Bosně a Hercegovině, měli studenti možnost navštívit několik projektů, kterými se firma aktuálně zabývá – i díky podpoře ze strany České rozvojové agentury. Mezi tyto projekty patří například „Zvýšení příjmu ohrožených skupin rodinnou zemědělskou produkcí“ v Tešanj (výstavba fóliových skleníků a vzdělávání místních lidí ve snaze zvýšit jejich zaměstnatelnost), nebo „Zlepšení odpadového hospodářství v municipalitách Doboj a Maglaj“ (ekologické skládky odpadu). GEOtest se zabývá poradenstvím a vzděláváním v oblasti environmentálních problémů, jako je náprava a ochrana vody a přírody a eliminace ekologických škod.

5. Město Sarajevo

První destinací exkurze bylo Sarajevo, hlavní město Bosny a Hercegoviny. Nachází se v centrální části státu v údolí řeky Miljačky a žije zde okolo 300 000 obyvatel. Město je rozděleno na dvě části – historické centrum plné památek, mešit a tradičních obchůdků a novou část města plnou mrakodrapů a moderních budov.

6. Relikty občanské války v BiH

Ačkoli od války z let 1992–95 Bosna a Hercegovina urazila kus cesty k dosažení demokracie, etnické rozložení obyvatelstva představuje i dnes pro bosenskou společnost hrozbu. Hrozba

spočívá v provázanosti etnické příslušnosti s politickými stranami. Ukončení válečného konfliktu nepřineslo výrazný posun ve vyřešení otázky geografického rozmístění tří etnik. Relikty občanské války – stopy po nábojích v omítkách domů a památníky obětem jsou rozestry nejen v hlavním městě BiH.

7. Návštěva gymnázia v Stolaci

Místní středoškolští studenti bez ohledu na etnickou příslušnost spolupracují v rámci projektů a mimoškolních aktivit (oprava laviček, realizace olympiády, soutěž graffiti, provádění turistů po městě). Nesouhlasí se segregováním školy na části podle etnicity. Nezbyvá než věřit, že je to nastolení trendu, kterým se bude zejména mladá generace ubírat. Trendu, který dá časem zcela zapomenout válečným hrůzám, jichž se na sobě všechna tři etnika dopustila.

8. Debrífung studentů v Sarajevu

Během studijní cesty pravidelně probíhala reflexe, debrífingy a navázání znalostí získaných z praxe na teoretické vědomosti z výuky. Pod vedením profesionální žurnalistky studenti a studentky po návratu z cesty přetavovali poznatky v praktické aktivity, ať už vzdělávacího či mediálního charakteru.

9. Přednáška o aktivitách Nansen Dialogue Centre (NDC) v Sarajevu

Přednáška Dr. Ljiljety Goranci Brkić, ředitelky Nansen Dialogue Centre v Sarajevu, která studentům představila historii, myšlenku, strukturu a hlavně aktivity organizace NDC. Nansen Dialogue Centre je zaměřeno na vzdělávání nejen mladých lidí v BiH za pomoci projektů se zaměřením na interkulturní dialog a mezigenerační komunikaci, jimiž se snaží o smíření a zlepšení mezilidských vztahů v zemi.

10. Přednáška o aktivitách Nansen Dialogue Centre v Mostaru

Projekty, které NDC realizuje, jsou zaměřeny na skupiny, které mají často zásadní vliv na situaci v místní komunitě, pokud jde o procesy demokratizace, dodržování lidských práv, tolerance a smíření. Jsou jimi místní orgány, učitelé, politické strany, navrátilivší se obyvatelstvo, uprchlíci a v neposlední řadě mládež. Právě s mladými lidmi pracuje tým Nansen Dialogue Centre v čele s lídrem Vernesem Voloderem v Mostaru a okolí.

11. Město Mostar

Studenti a studentky strávili tři dny ve městě Mostar na jihu Bosny a Hercegoviny. Město bylo v době války rozděleno na 2 části – chorvatskou a bosňáckou, kdy mezi oběma etniky probíhaly boje a dělící linií byla hlavní ulice ve středu města – Bulevar. Při těchto bojích bylo zničeno mnoho budov a také jedna ze dvou památek, zapsaných v seznamu UNESCO – Starý most.

12. Návštěva projektů UNDP v Mostaru

Návštěva pobočky UNDP (United Nations Development Programme) v Mostaru a jejich projektů – obnovených institucí (školy, stadiony, parky, mosty, turistické stezky, památky). Hlavním cílem Rozvojového programu OSN je řízení rozvojových projektů a zabezpečení obnovy krajiny – v případě BiH jde o obnovu po občanské válce v letech 1992–95.